

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztők: **Dr. KUN BÉLA** és **Dr. RÉVÉSZ IMRE.** Főmunkatárs: **Dr. SZÁSZ IMRE.**

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Isten szólít.

Róma 4: 17/b. Az Isten... a holtakat megeleveníti és azokat, amelyek nincsenek, előszólítja mint meglévőket.

Krisztust csak az az Isten támaszthatta föl és bennünket is csak az támaszthat föl, aki semmiből teremtett. A halottak maguktól nem támadnak föl, nem így támadt föl a Krisztus sem — éppen úgy, mint ahogy ez a világ sem állott elő magától. Isten szólította elő a sírból a Krisztust, Ő fog majd egykor minket is előszólítani — úgy, ahogy ezt a világot is Ő maga szólította elő a sötét temérdekségből, a semmiből.

Isten szólít! Mi minden van ebben: Isten él, Isten mindenható, Isten ismer engem, törődik velem, akar valamit velem, meg akar menteni, gyógyítani, dicsőségének eszközéül használni: szeret!

Istennek nem lett volna szerelmes Egyszülötte, képemása, teljhatalmú királyi követe a Jézus Krisztus, hogyha nem lett volna hozzá szava, megelevenítő, feltámasztó szava a megsemmisülés gyalázatában is. Ha az Isten elnémult volna a Jézus bezárt sírja fölött, ez annyit jelentett volna, hogy Őneki sem tart a hatalma tovább, mint elleneinek. Hogy Őneki volt hatalma talán a világot megteremteni, de nincs hatalma azt a romlástól és az átoktól megóvni — hogy az Ő szeretete, amellyel „úgy szerette e világot“, erőtelen és gyámoltalan szeretet, amelynek ajkára ráfagy a szó a bűn és a halál pusztítása előtt. Ha Isten nem támasztotta volna fel a Jézus Krisztust, akkor jogunk volna kételkedni abban, hogy vajjon a világot Ő teremtette-e — mert egy olyan világ, amelyben nagypéntek után nem következhetik húsvét, nem lehet isteni szó, isteni akarat műve.

És mi volna az én életem, ha énnekem nem szólna folytonosan Isten? Ha nem szólna halotttámasztó, semmiből teremtő erővel? Ha nem szólna a harázda fölött a tavaszi meleg szélben: bizzál, nekem van hatalmam termést adni? Ha nem szólna csillagok szemével az éjtszakai

vándornak: én élek, vigyázok rád és mutatom az útat? Ha nem szólna a betegágy fölött: én vagyok az Úr, a te gyógyítód? Ha nem szólna a koporsó fölött: én vagyok a Feltámasztás és az Élet?

Isten szól a húsvétban. Isten szavának a hívő ember csak engedelmességhaték. Húsvéti módon remélni tehát annyi, mint engedelmességhaték Istennek: félni Őt és Hozzá térni. Megtagadni a húsvéti reménységet annyi, mint elfordulni Istentől, kigúnyolni Őt és megfélemlíteni Róla.

Reméljünk: féljük Istent! Reméljünk: térjünk Istenhez **R. I.**

Nehéz időkben könnyű szívvel adni: ez kedves az Úrnak és idvességes a léleknek.

EGYHÁZ

Egyházaink anyagi válsága, különös tekintettel a beregiekre.

III.

Az előbbieken egyházaink nehéz anyagi helyzetével foglalkoztunk s láttuk, hogy ennek egyik jelentős oka a túlságosan komplikált és túlságosan drága egyházmegyei közigazgatás. Nem azt mondtuk ezzel, hogy csak ez, csupán azt, hogy ez is. A magas közigazgatási költségek súlyos terhet raknak kis egyházaink vállára, amihez hozzájárul az a súlyosbító körülmény, hogy ezt a költséget viselik manapság a legkevésbé szívesen. Tudok egy-két gyülekezetet, ahol az anyagi tehetetlenségre hivatkozva, teljesen elzárkóztak annak fizetése elől. Amíg e szörványos jelenségek tömegmozgalommá nem fajulnak, addig kell tennünk valamit és pedig gyorsan, hogy kátyuba ne jusson az egyházmegyei kormányzat szekere. Népem, egyházam és lelkiismeretem szavának teszek eleget, amikor a megoldás lehetőségeire teljes tisztelettel rámutatok.

II. Javaslát a helyzet megváltoztatására.

A megoldásra már példát is láthatunk. Az állam két év óta egyebet sem tesz, mint hivatalokat szüntet meg és von össze, tisztviselőket bocsát el, a megmaradók fizetését leszállítja, csak hogy háztartásának pénzügyi egyensúlyát biztosítsa. Jobb híján, nekünk is hasonló utakon kell járnunk. Az alábbiakban két javaslatot terjeszték elő, amelyek nem zárják ki egymást, — sőt: összekapcsolva vezetnek teljes eredményre.

a) Egyházmegyei költségvetések csökkentése. Ez más szóval azt jelenti, hogy a lehetőségig össze kell vonnunk a decentralizált munkaköröket és úgy a dologi, mint személyi kiadásokat a minimumra kell redukálni.

A dologi szükségleteknél lényeges megtakarítás érhető el, ha az eddigi két gyűlés helyett csak egyet tartunk. A közgyűlések tárgysorozatának 90%-a úgy is olyan ügy, ami vagy egyszerű tudomásulvételt igényel, vagy esperesi, illetve elnöki hatáskörben is elintézhető volna. Ez nem zárja ki a rendkívüli fegyelmi és közgazgatási bírósági ülések tartását, amikor a költségeket teljes mértékben az érdekeltek fizetnék. A jegyzőkönyvek kinyomtatása egyelőre elmaradhat, — elég abból három gépírással készített példány, hiszen a határozatokról amúgy is kivonatot kap minden érdekelt. Ez nem zárja ki, hogy később, jobb idők eljöttével ki ne adassék, mint ahogy a nagykárolyi egyházmegye is most rendezti sajtó alá több évre visszamenőleg jegyzőkönyveit. Úgy az irodai szükségletek, mint a postadíjak lényegesen csökkenthetők céltudatos felhasználással és különösen a tisztségek összevonásával.

A személyi kiadásoknál három réven érhető el megtakarítás: a munkakörök összevonásával, a tiszteletdíjak csökkentésével s a nap- és fuvardíjak leszállításával. 1. Kisebb egyházmegyékben az esperes elláthatja a tanügyi bizottsági elnök és a levéltárnok teendőit is, mint pl. a szatmári egyházmegyében ez így is van. A közpénztárnok egyúttal intézheti a gyámintézet ügyeit is. 2. A tiszteletdíjaknál főirányelvnek kell tekinteni, hogy azok a tisztviselők, akiket szabad idejükön felül is nagymértékben elfoglal a köz érdekében végzett munka, — e címen bizonyos kárpótlást nyerjenek. De csak ezek a tisztviselők. E címen az esperest illetné nemcsak azért, mert a tanügyi előadó és levéltárnok teendőit végzi, hanem reprezentációs költségek címén is a legjelentékenyebb s az egyházi méltóságnak megfelelő tiszteletdíj. (Cca 500.— P.) Ha a számvevő munkája nem oszlik meg több egyén között s egy egész egyházmegye számadásainak felülvizsgálatát egy személy végzi, — olyan munka, mely honorálás nélkül senkitől sem kívánható még pénzügyi válság idején sem. (Cca 200.— pengő.) Tekintettel arra, hogy a többi tisztviselő munkája csak a gyűlések tartásával, referádák, jegyzőkönyvek készítésével kapcsolatos, — évenként egy közgyűlés tartása esetén sem a lelkeszi főjegyző, sem a lelkeszi aljegyző, sem a belmissziói előadó nem végez olyan munkát, amit egyszerűen ne végezhetne s amiért bármilyen tiszteletdíjra jogosan tarthatna igényt. Mindezt gyakorlatból tudom. Ennyi szeretetet és áldozatot minden olyan hű szolgálójától megérdemel az egyház, — akit a közbizalom rendfokozattal tüntet ki. Elődeink életüket és vagyonukat is kockára tették a közjó

TÁRCA

A biblia és a méhészet.

Szakkönyveink „A méhészet története” címen sok érdekes adatot sorakoztatnak fel annak bizonyítására, hogy már az őskorbéli népek is szerették a mézet és az akkori tudásnak megfelelő módon méhészkedtek is.

Most nem történetet írok, hanem, hogy nyilvánvalóvá tegyem: Mózesztől kezdve a zsoltárváltó, minden próféták, evangélisták, szentírás könyveinek népe, maga Jézus is, mézes volt, elővettem a bibliát, és átkutattam ebből a szempontból — újra. Pár évtizeddel ezelőtt már megtettem, — de mert ezt az olvasmányt soha sem lehet megenni, sőt mindig új és új szépségeket talál az ember olvasás közben, — ismételtén és nagyobb gondossággal, figyelemmel keresgettem össze az idevágó verseket. És miután úgy az ó-, mint az újtestamentumból szedem az idézeteket, — vallási szempontból sem emelhető ellene kifogás, már csak

azért sem, mert hiszen tudományos célt szolgálunk.

Kezdjük a mi áldott szuronyos hadseregünkön, a méhecskén. Ennek a harcrakész tömegnek tábornoka a méhészt, — mi vagyunk! Büszkének lehetünk hivatalunkra: bibliai foglalkozás! — bár igaz, hogy kifejezetten méhészekről nem szól az *Írás*.

Lássuk hát, mit beszél a Szentírás!

5. Móz. i. 44-ben így ír: — megkergetének titeket nem különben, mint a méhek szoktak cselekedni. A 118. zsoltár 12. verse szerint pedig: Körülvettek vala engemet a pogányok mint a méhek... A Bírak könyve 14., 8. olyan méhalkásokról szól, hogy nem csudálhatjuk a századokig tartott *legjobb kaptár* keresést, mert hiszen: ...oda tére, hogy látná az oroszlánnak holttestét, és íme egy raj méh vala az oroszlánnak holttagjában és méz. Holott keret akkor még nem volt, hacsak nem a borda, mely alapon a keretes méhkastélyt már hamarabb is ki lehetett volna találni, mint ahogyan megtörtént.

5. Móz. 32., 13. szerint: ...helyezetté

érdekében. Vannak ma is, akik számolnak a reális étellel s a tisztséget nem keresetnek, hanem nobile officiumnak tekintik. A nagykárolyi egyházmegye pénztárnoka így ír:

„A teher elviselhetőségéért úgy igyekezünk kiadásainkat redukálni, hogy az egyházmegyei tisztviselők vagy teljesen ingyen, vagy olyan csekély tiszteletdíjért szolgálnak, ami a végzett munkának nem ellenértéke s inkább csak az elv kedvéért van.“ Valóban. Ezért kap ott a főjegyző 41.— pengő tiszteletdíjat, — ezért nem kap a jegyző, a tanügyi előadó, a belmissziói előadó semmit s ezért csak 10 fillér a személyi járulék. No és végül említsem-e azt, hogy az egyházmegye világi tisztviselői soha semmi címen se igényeltek semmi költséget és nem igényelnek ma sem. 3. Fuvardíjknál nagy megtakarítás érhető el úgy, hogy a feltétlenül szükséges bizottsági gyűlések vagy alkalmilag, vagy a közgyűlésekkel kapcsolatban tartatnak s így nem fizettetik több a tényleg felmerülő költségnél. A napidíjak minimumra redukálандók különösen akkor, ha a kiszálló tisztviselő teljes ellátásban részesül.

Ez irányelvek keresztülvitelével pl. a beregi egyházmegye jelenlegi 4644.— pengős közigazgatási költségvetése cca 1644.— pengőre volna leszállítható. Erős meggyőződésem, hogy mindez a közigazgatás menetének legkisebb sérelme nélkül s a hitélet javára. Úgy vélem, hogy a közigazgatás van az egyházakért s nem megfordítva.

b) A csonka egyházmegyék összevonása. Ez a második idevonatkozó javaslatom, mely az előbbivel kombinálva ad igazán megnyugtató eredményt.

Ezek a csonka egyházmegyék eredetileg

csak ideiglenes jelleggel és az ősi tradíciók megővése érdekében tartották meg önálló kereteiket. Több ilyen egyházmegyénk van, — mint pl. a nagyszalontai, hol 36 gyülekezetből 15 maradt, — a bihari és érmelléki, hol 81 gyülekezetből 17 maradt, — a nagykárolyi, hol 35 gyülekezetből 18 maradt és a beregi, hol 64 anyaegyházból csak 22 maradt.

Az állam helyesen fogta fel a dolgot és már réges-régen keresztül vitte a csonkamegyék közigazgatási egyesítését. Nem származott belőle semmi nagy baj. Mi még földre sujtott nyomorúságunkban is forszírozzuk és megengedjük magunknak azt a luxust, amivel az önálló élet fenntartása jár. Mély tisztelettel kérdezem, mi akadály lehet annak, hogy most, az anyagi válság rendkívül fenyegető jelenségei között rendkívüli intézkedések lépjenek életbe s a csonka egyházmegyék összevonassanak? Nem feltétlenül jelenti ez az önállóság feladását, hiszen a paritás elve érvényesülhet a megoldás részleteiben, — de okvetlen jelenti előbbi javaslatom életbe léptetésével együtt a közigazgatási költségek 80%-os csökkenését.

Különösen vonatkozik ez csonka beregi egyházmegyénkire, melynek számára szinte adva van a boldogulás útja azzal, hogy mint politikailag Szatmár megyével, úgy egyházilag a szintén csonka és kicsiny nagykárolyi egyházmegyével egyesíttessék. A két egyházmegye a Tisza folyó két partján, közvetlenül egymás szomszédságában fekszik. Az egyesült Bereg-Nagykárolyi egyházmegye összesen 40 gyülekezetet foglalna magában, — tehát még mindig kisebb lenne 24 gyülekezettel, mint akár a volt beregi, akár a jelenlegi szatmári egyházmegye. Mint politikai, úgy egyházi téren sem ütközne semmi

a zsidó népet a magas földre és a kősziklából is mézet szopatott vele. Persze, mert sziklarepedésekben is laktak (és laknak ma is méhek). A 81. zsoltár 17. így énekel: ...kősziklából folyó mézzel töltöttem volna be őket. Ezékiel 16., 19.: ...adtam vala zsemlyét(!) ...olajat és mézet, hogy lenne kedves illat...

Egyiptom tejjel-mézzel folyó, gazdag ország volt. 4. Móz. 16., 13., 14.: ...felhozál minket a tejjel-mézzel folyó földről ...felelek Mózesnek Dáthán, Abirám és Kóré. Erről a tejjel-mézzel bővölködő tartományról szól még 5. Móz. 8., 7., 8. — 2. Kir. 18., 32. — 2. Móz. 3., 8. stb. I. Sám. 14., 25.: ...és további versek szerint az erdőben, a földnek színén méz vala és alá folya...

Sok helyen emlegeti a méznek különféle használatait: áldozat, ajándék, kereskedelmi cikk, eledel, a mai napig sem változott a másor valami nagyon. Legfeljebb, hogy még ecet, bort, sert, márcot készítenek belőle. Ezekre nincs a bibliában utalás.

Az újtestamentomban Máté 3., 4.: Keresztelő Jánosnak eledele vala sáska és erdei méz.

Márk. I. 6.: Keresztelő János eszik vala sáskákat és erdei mézet. Lukács 24., 42.: bizonyossága szerint feltámadása után megjelenék a tanítványoknak és enni kérvén, ezek adá ak neki egy darab sült halat és valami lépes mézet.

A viaszról is szól a Biblia: 68. zsolt. 3.: Mint a viasz a tűz előtt, elolvadnak. — Zsolt. 22., 15.: Az én szívem, mint a viasz, elolvadt. Zsolt. 97., 5.: A hegyek, mint a viasz, elolvadnak az Úr előtt. Mik. I. 4.: És a hegyek elszakadoznak, mint a viasz a tűz előtt...

Bizonyosan van még több hely is, ahol méhet, mézet, viaszt emleget a Szentkönyv, de ennyiből is látni, hogy már akkor is nagy becsülete volt a méznek. És hogy ma nem tudunk nagyobb elismerést, forgalmat kivívni, elérni, — bizony csak a mi nemtörődömségünkön, élhetetlenségünkön múlik, — hiszen elismert tény, hogy a magyar méz ízesebb, zamatosabb, illatosabb, állandóbb, mint a külföldi méz. Ezért kellene megszervezni önmagunknak a méz központot! A mai helyzet az, hogy közvetítők fölözik le a tejet, szedik le a tejfölt...

Horváth E. János.

leküzdhetetlen nehézségbe a kormányzás. — Arról meg beszélni is felesleges, hogy a mai egyházmegye közigazgatási költsége még redukált összegében is tökéletesen elegendő volna a két egyesült megye közigazgatására. Ez számokban kifejezve jelentene évi 3—4000 pengő megtakarítást.

Mindkét javaslatom előfeltétele az, hogy azok minden személyi érdek és érzékenység megbántása nélkül, legcélszerűbben az általános tisztújítások alkalmával vihetők keresztül. Ami közelebről a nagykárolyi és beregi egyházmegyéket illeti, — mind kettőben 1932. év őszén jár le a tisztikar megbízatása. Nem látom semmi akadályt, hogy az egyesülés előkészítő lépéseit megtegyük. Ha van, aki hátrányait látja ennek, — tisztelettel hajlok meg véleménye előtt. Én nagy előnyeit is látom, egyenesen kényszerűségnek tartom [s jó lelkiismerettel ajánlom szerény javaslatomat az illetékes hatóságok és tényezők szíves figyelmébe addig, — míg a válságos időknek népünkre, lelkészeinkre és tanítóinkra boruló árnyéka időt enged a nyugodt és megfontolt intézkedésekre.

Kelemen Gyula,

e. m. helyettes-főjegyző.

(Vége.)

Nem egytől sokat, hanem mindenkitől valamit: ez a Szeretetszövetség alap gondolata.

ISKOLA

Válasz Horváth E. János: A református tanító c. közleményére.

Nem kis meglepetéssel olvastam a Debreceni Protestáns Lap múlt heti számában „A református tanító“ c. közleményt.

A cikk betűi előttem hol felkiáltó jelekké magaslottak, hol kérdőjelekké görbültek. Nem tudtam, hogy vádolják-e magukat, vagy elnézést kérnek, hogy ilyen szavakká formálódtak, mikor mások is lehettek volna belőlük.

Világosabbá váltak előttem a szavak, mikor azt olvastam, hogy a cikket *nyugalmozott* kántortanító írta. Így már látom, hogy itt a régi és az új világnézet ütközött össze.

Mielőtt a közlemény egyes *bántó* tételeire és nagy *tévedéseire* érdemben válaszolnék: előbb tehát egy másik kérdést kell tisztáznunk.

*

Móricz Zsigmond nemrégiben rendkívül figyelemreméltó kis tanulmányt írt „A magyar reformátusság mai reformációja“ címmel. Ebben többek között a következőket írja: „Ennek a századnak első évében... a református papi szellem az *érelmeszesedés* tüneteit mutatta... A pap valósággal áldozata lett a falunak. Elvesztette szerepét s úgy maradt ott vasárnapi prédikátornak, mint egy özönvíz előtti emlék. A falu

kezdte úgy felfogni a dolgot, hogy a pap csak teher a község nyakán s ha a pap nem volt rusztikus, ha nem tudott maga is parasztmódra gazdálkodni, tehetetlen élet volt a falu közepén a templomával együtt... Ez egy mély süllyedés kora volt a magyar református életben...

Ma igen nagy változás van ezen a téren... A belmisszió munkája váltotta meg a teljes megsemmisüléstől a református papságot. Mióta a fiatal papok hallatlan munkát végeznek a nép lelki életének felfrissítése és meghódítása terén, azóta újra kezdenek megnyílni a zárt markok... A mai református pap szinte felőrlddik a rengeteg missziós munkában... Magas kultúrmissziót töltenek be, mert visszatértek a Bornemisszák módszeréhez... Valósággal rájuk vár a feladat, hogy a mai Magyarországot, a falu népét, felvilágosítsák s helyes úton vezessék... Új eszmékre van szükség, új idealokra, új élet- és világszemléletre: *de mindenkifelett új lelkiségre.*

Ezt hozza Debrecen, ha segítségére akar lenni a ma magyarságának“.

*

Ebből a klasszikusan megfogalmazott kis tanulmányból nagyon szépen kitűnik az ellentét a két világnézet között.

Horváth E. Jánosnak is tudomásul kell venni, hogy *ez az új lelkipásztori és hála Istennek új tanítói nemzedék már itt van.*

Az „érelmeszesedés“ egyházaiba és iskoláiba nagyon sok helyen már „betört“. És a mult ott maradt szomorú emlékeit: a boros kancsót és a pipaszárákat (az én paróchiámon 12 volt) *összetörte*, a kártyát az asztról leseperte és oda dobta, ahova valók — a tüzre. Egy új nemzedék nőtt fel a világháború alatt és után, amely az „új lelkiség“ szellemében dolgozik s minden erejét összeszedi, hogy az „érelmeszesedett“ kor romjait eltakarítsa s megmentse, ami még menthető.

Ebben a munkában természetesen munkatársakra van szükség, és amíg az egyház iskolafenntartó, fizetési kötelességei mellett, jogai is vannak. Így született meg az a kántor-tanítói pályázat is, amely a Debreceni Protestáns Lap közel két év előtti számában megjelent s amelyre most H. E. J. közleménye céloz. A pályázatot szomorú dolgok előzték meg. Az előbbi kántortanító az „érelmeszesedés“ korszakához tartozott s „belmissziói tevékenységről“ hallani sem akart, sőt „egyházi és politikai magatartása“ is nagyon sok kellemetlenséget okozott. A „pap“ azonban nemcsak „hivatalfőnök“ hanem „embertárs“ is volt. Az ügyet minden erejével nagynehezen odaterelte, hogy a kántortanítót nem fegyelmi úton, hanem betegség címen nyugdíjazták.

A református iskolaszék most már a multon okulva olyan új kántor-tanítót keresett, aki a modern belmissziói követelményeknek minden tekintetben megfelel. Ezért állított fel magas-

mértéket s ezért kért zárt bizonyítványt az illetékes lelkészeztől. A pályázat nagyon jól sikerült. Az ilyen állásokra pályázni szokott 10—15 jelölt helyett igaz csak három pályázott, de mind a három kiváló volt. Annak a lelképásztornak, aki a megválasztott kántortanító zárt bizonyítványát írta, az iskolaszék külön is kifejezte örömét és háláját.

A megválasztott kántor-tanító pedig nemcsak a H. E. J. által kifogásolt összes pontokat *lelkiismeretesen* teljesíti, hanem azon felül még *többet* is dolgozik. Három osztályt vezet 80 növendékkel, olyan eredménnyel, hogy mintatanítását az esperes is, a tanfelügyelő is nyilvánosan megdicsérték. Az előírt két dalárda helyett *hármát* vezet és ezeken kívül van ideje arra, hogy a gyermekeknek mesedélután tartson, műkedvelőket tanítson és egy előkelő család gyermekét magánúton előkészítse. Sőt ezzel a gyermekkel sportol is. (Ródlí, koresolya, tennisz.) Egyházhűsége *kifogástalan*. Testileg is kitűnő kondícióban van.

H. E. J. azt kérdi: „ha ennyi mindennel megnyomorítják, mikor készüljön a tanításra? Honnét csikarjon ki rossz sorsától önművelésre időt? És mikor éljen családjának? Mikor és hogyan szórakozzék?”

Erre az egyszerű válasz ez: Ez az életművészet: a missziói lélek útja. A bibliai öt kenyér és két hal története. A „jobb adni, mint venni” elve, amikor jobban gyarapodik az, aki ad, mint aki vesz. A Pál apostol lelke, akinek mindenre volt ereje a Jézus Krisztus által. Az első pünköszt csodája, mikor némelyek „csúfolódtak” (mint most is), de akiknek Péter apostol így felelt: „ezt mondja az Isten, kitöltök az én lelkemből minden testre: és profétálnak a ti fiaitok és leányaitok és a ti ifjaitok látásokat látnak...”

Ilyen kántor-tanítóval a lelképásztor is mindenben *szerezzel verseny* dolgozik. A levonték, vasárnapi iskolások, RKIE, vallásos estély, ismétlőiskolások napról-napra lefoglalják idejét, itt elő nem számlálható egyháztársadalmi tevékenysége mellett. (Vajjon igaz-e hát az a tétel is, hogy „a papnak egész hét áll rendelkezésére a vasárnapi előkészülésre?”)

De ír még H. E. J. közleményében ilyeneket is: „A feleségnek, a gyermekeknek sok mindenre kell, hogy fussa a hivatalos jövedelemből. Ez a helyzet (úgy van, amint írom) bár a papoknál sem briliáns, mégis maradhatós. A felekezeti tanító helyzete azonban még ma is szánalmas. Sőt még csak most az!” Megnyugtatom H. E. J. urat, hogy ebben az egyházban a három tanító közül egyiknek lényegesen *több* a javadalma, a másik kettőnek pedig egyenként csaknem *annyi*, mint a lelképásztornak.

„A református iskolaszék nem maga fizeti az összes illetményeket, hanem a község is, állam is. Vagyis: gazda? — van három. (Ilyen helyen a legnehezebb fizetéshez jutni — tapasztaltam)”. Ebben a tekintetben is megnyug-

tatom H. E. J. uramat, hogy a gazda csak — egy van, az Egyház, amelyik nagyrészt fizeti a kántortanítói jövedelemnek és a tanító úr minden fillérjéhez a maga idejében hozzájut.

Még az a közönséges kitétel is szerepel a legátussal kapcsolatban, hogy „hát a tanító lakása szálloda is legyen?! — holott a legátushoz semmi köze”. Ezért oly magas ellátási díjat kap a kántortanító, amely minden költségét fedezi.

Abban megegyezünk H. E. J. urammal, hogy ezekről a kérdésekről „csudasokat” lehetne írni, de e sorok írójának egyéb sok elfoglaltsága mellett erre igazán több ideje nincs.

A régi világnak vége van! „Senki sem tölti az új bort ó tömlőkbe; mert különben az új bor megszakasztja a tömlőket, és a bor kiömöl és a tömlők is elvesznek. Hanem az új bort új tömlőkbe kell tölteni, és mind a kettő megmarad.” (Luk. 5. 37. 38.)

•Lelképásztor.

KÖZÉLET

Dilemma előtt.

Most, amikor úgy alakultak körülményeim, hogy a lelképásztori munkát katechetikai szolgálattal cseréltem fel és költöztünk, dilemma elé állítottak a könyveim és lapjaim. Elvigyem-e magammal, vagy befűtsek velük?...

Ott sorakoztak már előttem mázsás ládákban az értékesebb könyvek. Mind a hivatásomhoz tartozóak. Regények, versek nincsenek közöttük. És még mindig nagy halomban várnak csomagolásra a „Theologiai Szaklap” régi évfolyamai, a „Magyar Protestáns Egyházi és Iskolai Figyelmező” (1874—75—76. évi), a „Gyakorlati Bibliamagyarzatok” (1882.), a „Protestáns Szemle” régi és újabb évfolyamai, a „Theologiai Szemle”, „Református Szemle” és egy sereg újabb lap és folyóirat.

En ezt mind elolvastam! Most már értem, hogy miért romlik a szemem. És én ezt majdnem mind pénzért vettem!... Most már értem, hogy miért nincs házam Debrecenben és földem az Alföldön, vagy villám a Balatonon!...

Tizenhat év óta prédikálok és még mindig elmondhatják rólam, hogy „Hátán háza, kebelén kenyere”. És ezzel nagyon sok lelkészársam van így. Hosszú évtizedek alatt százakat, ezreket fizetünk ki lapokért, folyóiratokért, könyvekért. Ruhára, bútorra, gyógykezeltetésre (fürdőre), családi házra ezért sem jut, életbiztosításról nem is szólva.

A dilemma, mely előtt állottam, az volt, hogy fizessek-e most értük vasúti fuvardíjat, vagy megsemmisítem őket?...

Talán mondanom sem kell, hogy elhoztam mind! Jól ismerem valamennyit és nekem is vannak közöttük, szellemi gyermekeim szép számmal.

És másik dilemma most az, hogy felhagyjak-e a lapok járatásával (ezen különben sokan gondolkoznak velem együtt)? Nehéz, nagyon nehéz lemondani, de muszály. Csak az a baj, hogy ház, föld és életbiztosítás azért most már még sem lesz.

Csak, mint korképet mondtam ezt el és mint adatot a késői krónikások számára e kor történetéhez.

Balmazújváros.

Kósa Béla

Az Úr haszontalan szolgálóknak nevezi azokat, akik, amit kötelesek voltak cselekedni, megcselekedték. Hát akik azt sem cselekszik?

MEGBESZÉLÉS

Az a „beruházás“.

Se spiritális, se pedig materialis szempontok nem igazolják a cikkíró álláspontját. Valami kellemetlen eset nyomasztó emléke ragadhatta ily szubjektív egyoldalúságra, hogy pereat-ot kiáltson mindenféle beruházásra.

Pedig a beruházás többnyire nem egyéb, mint magvetés. Az aratást nagyon sok esetben nem is éri meg a magvető. Ha méltó a munkás az ő bérére, szabad-e a magvetőtől nemcsak a munkabért, de a magot is elkívánni?! Főképpen szabad-e lelkipásztoroknak, akik maguk is mint igehirdetők hivatásos magvetők! Az eklézsiák inkább ugarok, amelyeket sok lelki, szellemi és anyagi befektetéssel termővé kell tennünk, semmint szoptató farkasok, amelyeknek teli emlíhez csak hozzá kellene tapadnunk mint Romulus és Remusnak.

„Nincs könnyebb mint más zsebére az egyházi állás jövedelmét emelni“ — mondja a cikkíró. No hát ezt máskor sem, ma pedig igazán nem lehet megtenni, mert azt a más zsebére való jövedelememelést mindig a saját zsebéből kell a beruházónak előlegeznie. Ma már szőlővel alig fog passziózni valaki. A gyümölcsfaültetést meg egyenesen kötelezővé tenném, de meg a gondozását is. Lelkipásztorhoz illő foglalkozás! Áldássá teszi a szegényes, kietlen, sőt olykor vadon paróchiákat. Sívó homokokat, kavicsos pusztaságokat gyönyörű oázisokká, olykor aranybányákká varázsol. Ilyet megváltani nem teher, de gyönyörűség. Mennyi gond, munka, fáradság, költség, áldozatkészség kell ehhez. Ennek terhét alig éri, gyümölcsét annál inkább élvezzi az „utód“.

*„Ezt a szép diófát nagyapám ültette
Árnyékában nem ült, gyümölcsét nem ette.
Nem maga hasznáért, másért cselekedte,
Unokái áldják emlékét érette.“*

Ez az a halálraitált „beruházás“. (L. ABC-és könyv.)

Dr. Nemes Andor.

Gyermekek vallása a szülő vallásváltoztatása esetén.

A parochus lelkész igen nagy hiányát érzi annak, hogy parochiális könyvtára nem eléggé felszerelt, hogy igen sok esetben parochiális könyvtárából — szellemi fegyvertárából — nem tudja gyorsan a szükséges és megfelelő fegyvert elővenni és alkalmazni.

A parochiális könyvtárak hiányainak pótlására s a parochus lelkészek szellemi fegyvertárának bővítésére kitűnő szolgálatot tesznek az egyházi lapok, amikor közérdekből nagy emberek komoly szellemi tornáját s abban a parochus lelkészek számára a nélkülözhetetlen fegyvereket s azoknak biztos kezekkel való forgatását adják.

Mint nagyon exponált helyen levő parochus lelkész, ahonnan, mint a sváb-tenger partjáról, regrutálódnak 90 százalékban ma — meglátásom szerint a magyarság nagy kárára — a „régis praxis“-u lélekalásathoz az ab ovo kitanított és felszerelt „halász mesterek“, nagyon éber figyelemmel kísértem a „Debreceni Protestáns Lap“ 1931. évi 51. számában a dr. Hajdú Gyula „Joggyakorlat-módosulás a kiskorúak vallásváltoztatásában“ című cikkét s dr. K. B. egyházjogprofesszor úrhoz intézett kérdését: „a szóban levő belügyminiszteri véghatározat s az annak alapján kifejlődő gyámhatósági joggyakorlat nem lépi-e át és nem kerüli-e meg az 1894:XXXII. tc.-nek a célkitűzését és nem változtatja-e meg szellemét.“

A K. B. törvénytárgyarázata engem, a parochus lelkészt, s azt hiszem minden e kérdés iránt érdeklődő parochus lelkészt kielégített és megnyugtatott.

Azonban dr. Benedek Zsolt „A 7—18 évesek vallásváltoztatása kérdéséhez“ adott cikke s annak a K. B. törvénytárgyarázatával ellenkező felfogása ismét éberré tette e kérdés iránt mindig kellő figyelemmel levő gondolkozásomat.

A K. B. törvénytárgyarázatának megismétlése minden e kérdés iránt érdeklődő parochus lelkészt ismét megnyugtatott.

Dr. Benedek Zsolt „Újabb hozzászólása“ s K. B. válasza után nem nyugodtam meg, fellekerestem a katolikusoknak e kérdéssel kapcsolatos fejtegetését és törvénytárgyarázatát. A minden katolikus parochiális könyvtárban már 1910 óta meglevő dr. Geisz Antal „Egyházi közigazgatás“ című mű 57. és 58. lapjain van ez a kérdés tárgyalva.

Mint parochus lelkész, a gyermekek vallására vonatkozó törvényt a szülő vallásváltoztatása esetén a katolikus törvénytárgyarázatban is olyannak látom, mint amilyennek azt a K. B. magyarázat láttatja.

Szerény véleményem szerint e nagyon is életbevágó törvénnyel szemben nem arról kell „megbeszélés“-eket folytatni a törvénynek ide s tova félszázados élete után, hogy azt „általános elfogadott jogszabály magyarázati elvek

szerint — szorosán — avagy „kiterjesztőleg“ magyarázzuk és magyaráztassuk. A „betűszerinti“ értelmezés sem fedezet az ár ellen, amely e törvénnyel mind erősebben és erősebben zudul reánk. Olyan kis szikrák ezek a törvénymagyarázatok, amilyenekből sohasem gyulladt még be a százados falusi nádfedeles ház, bár nap-nap után hullottak reá a kéményen át elszökött tűzcsillagoeskák.

A reánk újabb és újabb veszedelmeket jelentő törvénynek egyetlen tehetetlenítője van s ez a K. B. példájába beállított: „*buzgó református pap*“.

A legvitézesebb katona is tehetetlen azonban, ha nincs megfelelő fegyverzete. A buzgó református lelkész is a legkisebb csatában is nagy sebet kap, sok vért veszít, ha rossz a szellemi fegyvertára — a parochiális könyvtára.

Istenem! a katolikusoknak több mint két évtizede van már a parochiális könyvtárunkban a dr. Geisz Antal „Egyházi közigazgatás“ című munkája, amely biztos adataiban, nagyszerű építményében és pompás felszereltségében olyan könnyen kezelhető fegyvertár ellenfeleink kezében, amellyel a buzgó katolikus papok olyan egyéneket tudtak már nevelni, szolgálatukba állítani, mint a 206,027—1931. X. sz. belügyminiszteri határozat szövegezője.

Mérk, 1932 február hó 2.

Ignéczy Sándor,
református lelkész.

KÜLÖNFÉLÉK

Boldog és idvességes húsvét ünnepet kívánunk minden olvasónknak.

Püspökszentelés. A tiszánineni református egyházkerület tavaszi közgyűlése április 14. és 15. napjain lesz Miskolcon, melynek keretében fogja dr. Baltazar Dezső püspök beiktatni Farkas István új püspököt.

Az elekeió március 17-én folyt le a Kollegium II. sz. theologia termében. Minden theologusnak, bölcsésznek és még több tanítóképzősnek jutott legáció; összesen 215 legátus megy hirdetni e szomorú időben a húsvéti győzedelmet és diadalt.

Szeretetvendégség. A debreceni ispotályi református egyházrész vezetősége az eddigi gyülekezeti otthont tágas helyiség bekapcsolásával 20 méteres teremre bővítette ki s március 20. és 21-én este 6 órai kezdettel nagyszabású szeretetvendégséget rendezett. Virágvasárnapján (20-án) dr. Baltazar Dezső mondott beszédet a híveknek, 21-én pedig dr. Juhász Nagy Sándor főjegyző tartott bibliamagyarázatot. A szeretetvendégségen ének- és szavalatszámokkal többen közreműködtek. A záróimát mindkét alkalommal Molnár Ferenc ispotályi lelkész mondotta.

A Parochiális Könyvtár Bizottság február 29-én tartott ülésében megbízta dr. Budai

Gergely budapesti hitoktatási felügyelőt a Theologiai Lexikon szerkesztésével és címszavainak összeállításával. A Könyvtár idei könyvilletménye dr. Kovács J. István: A keresztyénség és a társadalmi kérdés című műve lesz. Befejezésükhöz közelednek: lic. Rác Kálmán Apologetikája, Bartók Gy. Közép és Újkori Bölcsészettörténete, dr. Varga Zsigmond debreceni egyetemi tanár Vallástörténete, D. dr. Kállay Kálmán debreceni egyetemi tanár Ószövetségi Bevezetése, dr. Sebestyén Jenő Keresztyén Ethikája, dr. Vasady Béla Valláslelektana és Vallásbölcsészete és dr. Soós Béla Zwingli életrajza.

A kolozsvári református theologia február 11—14. napjain theologus konferenciát rendezett. Előadói dr. Makkai Sándor püspök és a theologia tanárai voltak.

Sajtónap Hódmezővásárhelyen. Március 12. és 13. napjain sajtónap volt Hódmezővásárhelyen. 12-én este a gimnázium tornatermében dr. Kovács J. István a magyar református egyház mai helyzetéről és a sajtó szerepéről tartott előadást, melyet eszmecsere követett. Vasárnap az újvárosi templomban 4 órai kezdettel vallásos ünnepély volt, a református sajtó ügyének szentelve; itt Hamar István theologiai professzor tartott előadást.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság március 12. és 13-án Pécsen és Szekszárdon kultúrünnepeket rendezett. Beszédet mondtak dr. Makkai Sándor és dr. Ravasz László püspökök. Reményik Sándor és Áprily Lajos költők pedig verseikből olvastak.

Bőjti tanítások Apagyon. A vallásos estélyek, házi és gyermekistentiszteletek sorozatát a bőjti istentiszteletek fejezték be. Nagyhéten mindennap este bőjti, predikációs istentiszteletek és bűnbánati csendes órák tartottak, melyeken állandóan nagy gyülekezet volt jelen. A beszédeket Birta József lelkész és Orbán Elek segédlelkész tartották felváltva. Közben nagyszabású március 15-i ünnepély volt a templomban, melyen az ünnepi beszédet dr. ifjú Birta József mondotta és kísérte azt a melodramát, melyet Belencsényi József ig. tanító adott elő. Birta Zoltán szigorló orvos nagy hatással adta elő Kruger Aladár „Mit a mozdonyok beszélnek“ című költeményét, Orbán Elek segédlelkész Petőfi Talpra magyarját szavalta ügyesen. Voltak szép összhangzatos vegyeskari énekszámok is.

TARTALOM: R. I.: Isten szólít. — Egyház: Kelemen Gyula: Egyházaink anyagi válsága, különös tekintettel a beregiekre. — Tárcsa. — Horváth E. János: A béblia és a méhészet. — Iskola: Lelkipásztor: Válasz Horváth E. János a református tanító c. közleményére. — Közélet: Kósa Béla: Dilemma előtt. — Megbeszélés: Dr. Nemes Andor: Az a „beruházás“. Ignéczy Sándor: Gyermekek vallása a szülő vallásváltoztatása esetén. — Különfélék.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

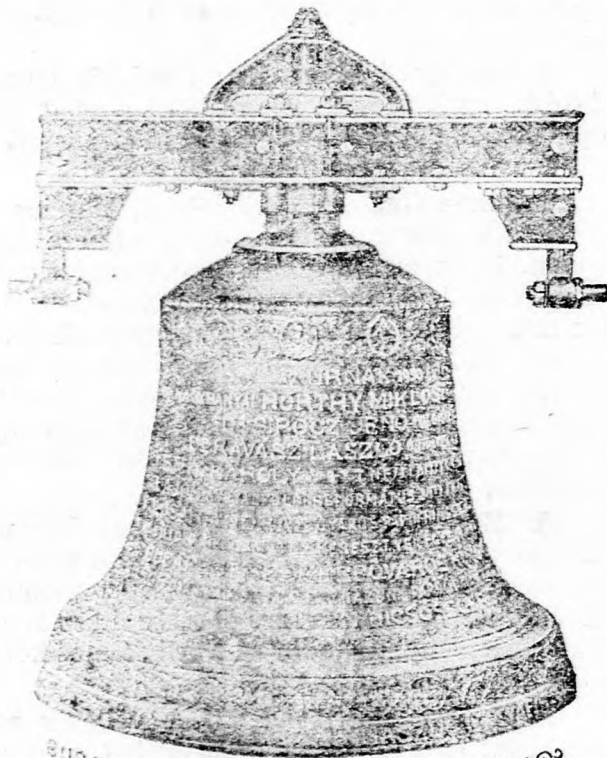
Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE IS
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve, 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. klr. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1932-687

Fali olvasótáblák, mozgatható betűk, szemléltető képek.

Ligárt M.: Fali olvasótáblák az ABC-hez, a
7 darab lap . . . . . 3.—
a 7 darab vászonra felhúzva, akasztóval
ellátva . . . . . 38.—

Vezérkönyvek.

Ligárt M.: Útmutató az Ábécéhez 3-20
Bodor D.: Tanácsadó az Ábécéhez 3-60
Ligárt M.: Beszéd- és értelemgyakorlatok
vezérkönyve, I—IV. o. 9-60
Ligárt M.: Magyar nyelvi vezérkönyv, II—VI. 10-40
Ligárt M.: Számítási vezérkönyv, I—VI. o. 10-40
Somorjai L.: Tornatanítási vezérkönyv, I—VI. 5-50
Szele M.: Vezérkönyv a vallástanításhoz . . 2-80

Népiskolai egységes vezérkönyvek.

Szerkesztik: Quint József és Körösi Henrik.

Molnár Oszkár: A tanítási módszer történeti
fejlődése. Quint József előszavával . . . 3—
Fodor Ferenc: A magyar elemi népiskolai föld-
rajzi oktatás . . . . . 4—
Quint—Stelly—Stolmár: A természeti és gazda-
dasági ismeretek tanítása a III—IV. osztályban 6-40
Quint—Drozdy: A beszéd- és értelemgyakorla-
tok tanítása az I. osztályban 9-20
Háros—Körösi: A magyar fogalmazás vezér-
könyve 4-40
Quint—Drozdy: A beszéd- és értelemgyakorla-
tok tanítása a II. osztály számára . . 10—
Berwaldszky—Tscheik: A rajzoktatás vezér-
könyve. Sajtó alá rendezte: Luttor Ignác 16—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a beszéd- és
értelemgyakorlatokhoz . . . . . 4—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a helyesírás
és magyar nyelvtan tanításához . . . 3-60
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a természet-
rajz, gazdaságtan és háztartástan tanítá-
sához 2-80
Biró K. L.: Gyakorlati példatár a fogalmazás
tanításához, II., III., IV. és V—VI. oszt.
együtt, osztályonként, a 1-20
Vallástanítási és egyházi énektanítási tanterv
és utasítás, 1929. évi kiadás. (A református
Egyetemes Konvent kiadványa) 1-20
Straub—Vadász: A számolás és mérés tanítá-
sának vezérkönyve 4-80
Móczár M.: Vezérkönyv a természetrajz, gaz-
daságtan és háztartástan tanításához,
III—IV. oszt. számára . . . . . 3—

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedés

Debrecen, Ferenc József út 26.